

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för svenska språket

Svengelska och engelska importord i nutidssvenskan

Anna Fälthammar Schippers

Specialarbete, 15 hp

LSV 410, Svenska för blivande lärare, Språklig fördjupningskurs

Ht 2014

Handledare: Maja Lindfors

Sammandrag

Specialarbete 15 poäng

Titel: Svengelska och engelska importord i nutidssvenskan

Författare: Anna Fälthammar Schippers

Termin och år: Höstterminen 2014

Kursansvarig institution: Institutionen för svenska språket

Handledare: Maja Lindfors

Examinator: Richard Johansson

Rapportnummer:

Nyckelord: svenska, engelska, lånord, importord, främmandeord, svengelska

Sammanfattning:

Syftet med denna uppsats är att undersöka förekomsten av engelska importord i vardagligt svenskt språkbruk. Genom att undersöka ett material bestående av tidningstext från gratisdagstidningen Metro försöker jag kartlägga utbredningen och förklara användningen av nyare engelska lånord i en för övrigt svensk kontext. Som referensverk över vilka ord som kan klassas som nya importord använder jag SAOL 13 och de påträffade lånord som redan finns med däri inkluderas inte i undersökningen. Resultatet visar att flest lånord förekommer i samma ämneskategorier som uppmärksammats i tidigare undersökningar; Mode och skönhet, Musik och nöje, Film och TV, Sport och fritid, Mat och hälsa samt Teknik och motor. Flest tillfälliga lån återfinns i friare texttyper som krönikor, där det är vanligt att fritt blanda språken utan att signalera detta med något slags markörer. I nyhetsartiklar och texter med allvarligt innehåll är det däremot mycket ovanligt att hitta nyare lånord av något slag. I de fall när lånord förekommer i den senare textkategorin är de oftast försedda med markörer som citationstecken, s.k. eller efterföljande översättning till svenska. De nya lånenorden anpassas mer sällan till svenska stavnings- och böjningsmönster än tidigare lån och i de flesta fall där en svensk motsvarighet förekommer föredras ändå det engelska ordet. Överlag verkar det finnas en attitydskillnad i hur man förhåller sig till lånenorden jämfört med tidigare undersökningar, där det nu finns en större acceptans av både importord och en språklig blandning som ibland sträcker sig så långt som att till synes suddas ut gränserna mellan grundspråk och lånespråk.

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	5
2. Teoretisk bakgrund	5
2.1 Forskningsläge	5
2.2 Teoriram.....	8
2.3 SAOL	10
3. Material och metod	11
4. Resultat.....	12
4.1 Direkta lån.....	14
4.2 Tillfälliga lån.....	17
4.3 Konstruktionslån och översättningslån	18
5. Diskussion	19
6. Sammanfattning	21
7. Litteratur.....	24

1. Inledning

Engelskans påverkan på svenska språket är ett ämne som väcker starka och ofta upprörda, eller rent av stridslystna, känslor vilket tydligt märks i debattprogram och på insändarsidor. Meningarna går isär i frågan; tyder engelskans ökade inflytande över svenskan på språkligt förfall eller nödvändig utveckling? I undersökningsmaterialet för denna uppsats påträffas exempelvis en insändare (undertecknad ”Peter”, Metro 2012-09-28) som upprör sig över engelskans inflytande både i fråga om direkta lån och konstruktionslån och menar att den värsta utvecklingen som håller på att hända är att vi alltmer förlorar våra possessiva pronomen, något som han menar gör språket obegripligt och avslutar med att uppmana oss att ”tala och skriv som du vill, men tala och skriv så man begriper”.

Att svenskan lånar ord från engelskan är ju ingen ny företeelse, utan den språkliga importen har pågått under flera hundra år. I och med den ökade internationaliseringen på senare tid har dock lålandet eskalerat, samtidigt som satsningarna på att få lånorden att inrätta sig efter svenska stavnings- och böjningsmönster har minskat. Attityderna till lånorden har förändrats i takt med att vi har fått mer och mer kunskap om det långivande språket och svenska ersättningsord ratas ofta av språkbrukarna på grund av sin otymplighet eller bristande precision. Lålandet verkar nu motiveras av andra anledningar än att nya påfund, uppfinningar och trender skapar behov i språket som måste fyllas. Engelskan har ett starkt annonsvärde och hög prestige inom många områden och våra ökade språkkunskaper och förenklade språkliga utbyte har gjort användandet mindre problematiskt och exkluderande av olika grupper i samhället.

Den svenska språkvården har länge haft en tillåtande och pragmatisk inställning till lånorden, men står nu inför problemet att det starka inflytandet som engelskan utövar på dagens svenska kan innebära domänförluster på flera olika områden. Detta språkkontaktsfenomen skulle i så fall kunna innebära ett hot mot svenskans ställning som levande språk. Men motsvarar intrycket att engelskan vinner mark på svenskans bekostnad verkligheten? Eller är det så att engelskans påverkan märks så tydligt just på grund av att den väcker så starka känslor hos många? Språkliga novationer och förändringar märks vanligtvis i talspråk före skriftspråk, där språkbruket naturligt nog är mer omedelbart och oftast ganska oreflekterat, vilket kan leda till att man ofta väljer engelska ord framför svenska. Skriftspråket brukar däremot, beroende på genre och stilnivå, föregås av lite mer tid till eftertanke och därmed kanske lite mer övervägda ordval. Används engelskan då av en annan anledning, som stilgrepp av olika slag för att uppnå en viss effekt, eller väljer man medvetet bort det till

förmån för svenska ersättningsord? Hur mycket nya engelska lånord möts man egentligen av då man slår upp en vanlig svensk dagstidning? Håller gränserna mellan de båda språken successivt på att suddas ut? När har engelskans påverkan på svenskan gått så långt att det inte längre liknar svenska med engelska lån utan snarare skulle kunna klassas som ett slags blandspråk, svengelska? Detta språkliga gränsland är var jag vill uppehålla mig i min undersökning.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka förekomsten av engelska importord i vardagligt svenskt språkbruk. Genom att undersöka ett material bestående av tidningstext från gratistidningen Metro ämnar jag kartlägga utbredningen av nyare engelska importord i en för övrigt svensk kontext och därefter analysera hur importorden inordnar sig i det svenska språkssystemet och vad de har för funktion. Forskningsfrågorna är följande:

- Hur många nyare engelska lånord återfinns i texterna?
- Vad är det för slags ord som dominerar materialet och inom vilka domäner återfinns den största andelen lånord?
- Hur anpassas lånorden till, eller särskiljer sig från, svenska stavnings- och böjningsmönster?
- Vad har de nya lånorden för funktion?

2. Teoretisk bakgrund

2.1 Forskningsläge

Engelska importord i svenskan har varit ett återkommande forskningsföremål och exempelvis Chrystal (1988) och Ljung (1988) har studerat de engelska ordens omfång i svenskt tidningsspråk. Resultaten från båda undersökningarna visar att andelen nyare engelska lånord, tvärt emot hur det kan upplevas trots allt utgör en mycket liten del, mindre än 1%, av det totala antalet löpord (Chrystal 1988:190ff, Ljung 1988:90). Josephson (2004:9f) visar att dessa resultat står sig väl jämfört med samma slags material vid 2000-talets början, då siffrorna endast ökat med några tiondels procent. Även Jämtelid (1996) har studerat engelska lånord i tidningssvenskan och anlägger i sin undersökning ett diakroniskt perspektiv genom att jämföra tio artiklar från tidningars nöjessektion från 1965 respektive 1995. Resultaten av denna undersökning visar både att andelen lånord har ökat under undersökningsperioden, från

1,3 till 2,7%, och att lånordens form har förändrats från att vara tydligare och oftare markerade till mer osynliga och införlivade i det övriga språket. Däremot har lånordens funktion inte förändrats, utan de används alltså för att beskriva importerade trender och sätta personlig prägel på texten, de är ofta expressiva och har hög status och prestigevärde (1996:28).

I Ljungs undersökning (1988) redovisas även hur de engelska lånorden mottas av cirka 1800 informanter, där socioekonomiska faktorer som kön, ålder, geografisk hemvist, yrke och utbildning utgör uppdelningen i olika grupper. Resultaten på detta område visar att översättnings- och betydelselån är lättast för samtliga informanter att acceptera av de olika lånekategorierna och att enstaka ord accepteras lättare än fraser (1988:105). Åldersgruppen 30 år och yngre är mer benägna än äldre att använda engelska lån i sitt språkbruk, och har lättare att acceptera både ord och fraser samt konstruktionslån av syntaxtyp än äldre. När det gäller konstruktionslån är män mer positiva än kvinnor och människor med högre utbildning är mer negativa mot fraslån. Ålder är den viktigaste variabeln även när det gäller attityder till svensk respektive engelsk stavning, där nästan samtliga i den yngre åldersgruppen vill stava på engelska (ibid, s.122ff), medan inställningen till engelsk pluralböjning har starkare kopplingar till yrke, med tjänstemannagruppen som mest positiv och arbetare som mest avståndstagande. Det konstateras också en tilltagande vilja att behålla engelskans originalstavning över att använda en försvenskad variant.

Vilka attityder svenskar har gentemot engelska lånord utgör även fokus för Nyström Höög (2005) som i sin undersökning kartlägger informanternas inställning genom en kombinerad enkät- och intervjumetod. Utöver de traditionella socioekonomiska grupperingarna används här livsstil som oberoende variabel och urvalskriterium, då det antas att livsstil och attityder påverkar varandra och kan avgöra informanternas inställning till lånord (2005:41). Resultaten visar att det inte finns några livsstilsbetingade skillnader i fråga om upplevelsen av importordens utbredning, då den samlade bedömningen från informanterna är att det används mycket importord i svenskan, generellt sett alltför många enligt mer än hälften av informanterna. Däremot går åsikterna isär beträffande inställningen till svenska ersättningsord. En del av informanterna förefaller vara principiellt avvisande mot importord på ett teoretiskt plan, medan de flesta i praktiken föredrar engelska importord framför befintliga svenska ersättningsord. När det gäller variationen i attityder mellan olika grupper i undersökningen är ålder den viktigaste variabeln med utbildningsnivå och datorinnehav på andra plats, där hög utbildningsnivå, låg ålder och innehav av dator hänger samman med en positiv inställning till engelsk språkpåverkan. Höginkomsttagare och de som sätter individuell

frihet före solidaritet som samhällsideal är andra grupper som ställer sig positiva i denna fråga. Den minst viktiga variabeln visar sig vara kön (ibid, s.78). Avgörande för hur väl de engelska lånorden accepteras verkar vara dess frekvens, där högfrekventa importord accepteras mer än lågfrekventa. För de svenska ersättningsorden är det däremot graden av precision och otymplighet som är utslagsgivande (ibid, s.86).

Den senaste undersökningen av engelskan i svenskt tidningsspråk är Mickwitz (2010) som kartlägger morfologisk och ortografisk anpassning av engelska lånord i svenskan. Genom att jämföra ett material av sverigesvenska och finlandsvenska dagstidningar från 1975 och 2000 undersöker hon hur stor del av lånorden som är anpassade efter svenskan genom böjning eller avledning och på vilket sätt. I studien framkommer att en stor del (36%) av lånorden inte uppvisar någon morfologisk anpassning till svenskan utan står i naken form i satsen. Detta gäller främst substantiv eftersom det syntaktiska kravet på morfologisk anpassning är större hos verb och denna ordklass uppvisar också en nära hundra procentig anpassning till svenskan (2010:154ff). Resultatet visar också att lånorden sällan anpassas ortografiskt till svenskan, med undantag för vissa vokal- och konsonantgrafem exempelvis <ai> som blir <aj> eller <ej> (som i ”mail” till ”mejl”) (ibid, s.187ff). Studien visar på ett klart samband mellan ortografisk och morfologisk anpassning, där de lånord som följer svenska böjningsregler oftare anpassas ortografiskt till svenskan än de som böjs enligt engelsk modell. Slutligen lyfter Mickwitz fram språkstrukturella, sociokulturella och språkpolitiska faktorer som påverkar anpassningen, där både den typologiska och strukturella närheten mellan de båda språken och den språkpolitiska öppenheten spelar lika stora roller (ibid, s. 200ff).

Stålhammar (2010) kartlägger, genom ett korpusbaserat material av tryckta källor, engelska lånord i svenskan under 800 år och visar hur lånorden speglar den historiska utvecklingen fram till modern tid och hur ordimporten har vuxit sig allt större med tiden under påverkan av historiska händelser. Han håller både ett kronologiskt och ett ämnesinriktat perspektiv och belyser även hur lånord kommer in i ett språk och hur de kan ge upphov till nya ord och betydelser. Slutligen blickar Stålhammar framåt och diskuterar vad engelska lånord kan innebära för svenskan och riskerna med så kallade domänförluster där svenskan förlorar terräng till förmån för engelskan inom viktiga områden (2010:10). Slutsatser av denna undersökning är att engelskans påverkan på svenskan sannoligen är störst där det märks minst; till skillnad från direktlån som är omedelbart synliga införlivas exempelvis översättningslån lätt och ger upphov till nya varianter av svenska ord. Medan det förstnämnda kan ha en utarmande effekt på språket, då det hotar att tränga ut svenska ord, har det sistnämnda en berikande effekt och bidrar till det svenska ordförrådet (ibid, s. 224).

Konstruktionslån (se kap. 2.2) är en annan form av påverkan som märks mindre tydligt, men Stålhammar ser en tendens där allt fler kollokationer i allmänspråket ersätts med engelska motsvarigheter utan betydelskillnad och att fundamentala grammatiska skillnader mellan språken håller på att suddas ut när det blir allt vanligare att använda engelskans prepositions konstruktioner och artikelbruk. Då detta språkbruk är vanligare bland ungdomar kan det bidra till att förstärka skillnader mellan generationerna. Det största potentiella hotet mot svenskan ”som ett komplett och samhällsbärande språk” är enligt Stålhammar domänförlusterna, där det scenario som hade drabbat språket hårdast hade varit om engelskan skulle införas som allmänt skolspråk (ibid, s. 225).

2.2 Teoriram

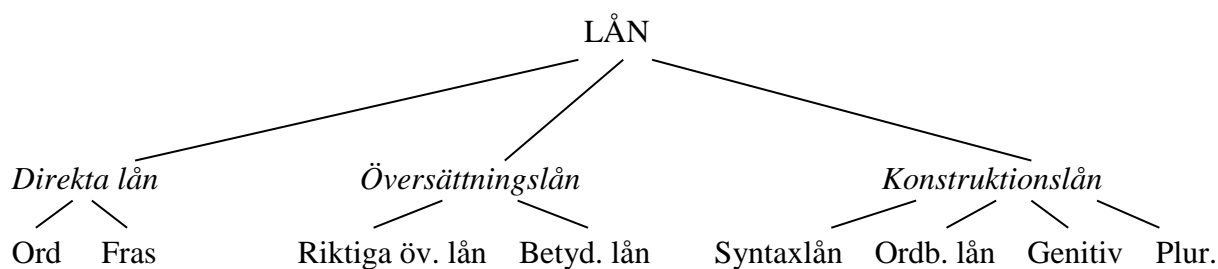
Liksom Nyström Höög (2005) använder jag i denna uppsats *importord* som sammanfallande term för alla typer av inlånade ord. Det är annars vanligt att göra distinktioner mellan *lånord* och *främmandeord* (Börestam och Huss 2000:68ff, Chrystal 1988:47-58, Ljung 1988:16ff). Ljung menar att utländska lån rent etymologiskt sett förblir lånord oavsett hur länge de har funnits i svenskan, men det är en annan fråga hur länge orden uppfattas som lånord av språkbrukarna. Kritik mot lånord i svenskan rör så gott som alltid de relativt nya lånorden, av vilka huvuddelen är av engelskt ursprung (1988:17).

Tillfälliga lån blir sällan mer än just tillfälliga och behöver därför inte klassas som lånord i svenskan. Detta gäller exempelvis namn för företeelser som bara förekommer i det främmande språkets kultur och det är då naturligt att det saknas en svensk terminologi. Ljung (1985:18) kallar den sortens främmande ord som är tillfälligt inlånade ”interference in speech”. Även om det är svårt att fastställa en exakt tidpunkt när tillfälligt lån övergår till att bli ett riktigt lånord i svenskan menar Ljung att detta sker ”då det har fått en sådan spridning att många svenskar skulle använda det på ett naturligt sätt i sitt svenska språk” (1988:15ff). Lånorden beskrivs genomgå några bestämda stadier på sin väg in i svenskan även om vissa av dem når slutstadiet mycket snabbare än andra. De tillfälliga lånen kallas ofta även citatord och anföras med *citationstecken* eller uttryck som *så kallad*. De lån som tränger djupare in i svenskan förlorar efter hand dessa tecken på sitt utländska ursprung. De övergår då till att bli så kallade *främmandeord* vilka brukar uppträda utan speciella markörer, men som oftast behåller sin särart i form av utländsk stavning och pluraländelse. Främmandeord till skillnad från tillfälliga lånord utgör en del av svenskans vokabulär.

Enligt Ljung (1988:59-85) återfinns tre olika typer av engelska lån i svenskan: *direkta lån*, *översättningslån* och *konstruktionslån*. De direkta lånen är den mest uppenbara kategorin som

oftast utgörs av enstaka ord eller fraser, men ibland även hela yttranden ("see you later alligator"). Denna typ av lån importeras så gott som alltid med en enda betydelse och brukar till en början ha ett ganska snävt användningsområde. Översättningslånen delas även in i *egentliga översättningslån* och *betydelselån*. De egentliga översättningslånen består oftast av sammansatta ord eller fraser, ofta av direktöversatta engelska idiom ("han godtog inte nej för ett svar"), nya sammansättningar av välkända svenska ord ("hjärntvätt") eller fria svenska tolkningar efter den engelska originaltermen. Betydelselånen är enkla ord med liknande grundbetydelser i de båda språken, där lånet innebär en betydelseutvidgning, som i exemplet "det är din huvudvärk", där det svenska ordet har lånat det engelska ordets metaforiska betydelse. Konstruktionslånen kan vara *syntax-*, *ordbildnings-* och *böjningslån*, där de engelska lånen påverkar svenskans form, som i exemplet "vi är redo när du är" eller genom pluralböjning med -s. Följande diagram från Ljung visar de engelska lånen i svenskan med sina olika huvudkategorier och underavdelningar (1988:60):

Figur 1: En klassificering av de engelska lånen i svenskan

Förr var den naturliga utvecklingen för ett främmandeord som hunnit bli så vanligt att det inte längre upplevdes som främmande att det med tiden fick både svensk stavning och uttal samt svensk plural för substantiv, men redan vid tidpunkten för Ljungs undersökning (1988) märktes en förändring i behandlingen av lånorden, där den engelska originalstavningen oftast behölls och försvenskade stavningar började bli allt mer ovanliga. I takt med att kontakten med engelskan blir allt tätare hoppar många ord över stadiet då de används med speciella varningstecken och det blir allt vanligare att stoppa in engelska ord bland de svenska utan att signalera detta (1988:17). Ett tecken på hur nytt ett lånord är kan alltså vara graden av anpassning till svensk stavning och böjningsmönster.

Sverige har, till skillnad från flera andra nordiska länder, länge haft en pragmatisk språksyn när det gäller lånord, där språkvården har styrts av ändamålsprincipen och

huvudsakligen har värnat om att undvika domämförluster (Nyström-Höög, 2005:23f). Inställningen hos språkvården har varit ganska tillåtande gentemot lånord som inlemmats i det svenska ordförrådet, men de har mött en hel del kritik från allmänheten för denna ståndpunkt. Undersökningar har bekräftat att språkvetare har intagit ett liberalt och deskriptivt förhållningssätt, medan allmänheten har varit mer restriktiva och preskriptiva i hållningen gentemot lånord (ibid, 17ff). Kritiken mot lånorden har varit att de har använts för mycket, att de har ersatt fungerande svenska ord, att de innebär ett hinder för vissa grupper och att de har varit alltför svårhanterliga. Ofta har kritiken haft kulturpolitiska inslag, där engelskans utbredning anses innebära ett hot mot svenskans ställning, men då engelskan berör alla genom internationaliseringen har nyttan med lånorden varit lätt att framhålla. Trots allt är det mer eller mindre språkbrukarna som styr det svenska språkbruket och språkvården har börjat röra sig i riktning mot att skapa normerna efter den svenska som talas och skrivs istället för att som tidigare bemöda sig med att inkorporera de engelska lånorden i svenskans stavnings- och böjningsmönster. Införandet av s-plural som sjunde deklinationsform i svenskan, framförallt hos lånord med främmande stavning, är ett exempel på denna tendens (Mickwitz, 2010:201).

2.3 SAOL

Som referensverk för denna undersökning används senaste upplagan av Svenska Akademiens ordlista. Syftet med SAOL är att vara ett referensverk över nutida svenska och utgöra normen för stavning, uttal och böjning av svenska ord. Nya uppdaterade upplagor utkommer med ungefär ett decenniums mellanrum. Den senaste upplagan, SAOL 13, gavs ut 2006. Den innehåller cirka 125 000 ord, varav 10 500 nya ord tillkommit och 5500 ord har försvunnit sedan den föregående upplagan. SAOL 13 säger sig sträva efter att anpassa nya språkliga element till svenska böjnings- och stavningsnormer, men uppger också att synen på lånord har förändrats med tiden och en tendens som blivit allt vanligare är att behålla ursprungslandets stavning. Orsaker till denna utveckling anges vara en stigande kunskap om det långivande språket och att denna kunskap har gjort språkbrukarna mindre benägna att acceptera engelska ord i försvenskad form. I denna upplaga har man koncentrerat arbetet mycket på så kallade dubbelformer, alltså fallen där det finns två stavningsvarianter av ett ord som båda anses vara acceptabla, men i många fall där både en engelsk och en svensk variant förekommer finns en rekommendation om att använda den svenska. Till skillnad från tidigare upplagor finns många ord med slangstatus med i SAOL 13, varibland många av de engelska importorden återfinns. Dessa ord markeras då som vardagliga (vard.) i ordlistan. Svenska Akademien på nätet anger

ett urval av nyord som inte finns i den trettonde upplagan, men troligen kommer tas med i kommande upplaga, däribland dessa lånord med engelskt ursprung som återfinns i det aktuella undersökningsmaterialet:

- **chicklit** (tʃɪkˈlɪt -en en litterär genre som vänder sig till (yngre) kvinnor
- **curla** kɔːr- -de -t skämma bort (ny betydelse)¹
- **vintage** vɪnˈtɪtʃ ingen böjning; n-genus gammal fin kvalitet

3. Material och metod

Undersökningsmaterialet består av alla upplagor av tidningen Metro utkomna mellan 31 augusti och 1 november 2012. Då Metro endast utkommer på vardagar (annat än i sällsynta fall då specialutgåvor utkommer på helgen, vilket inte skedde under undersökningsperioden) uppgår materialet till 40 exemplar av tidningen. Valet av tryckt tidningstext som material har motiverats av lättillgänglighet och möjlighet till naturligt urval. Tidningstext ger ett brett urval och en jämn blandning av olika sorters texttyper (även till viss del talspråk i intervjuer och dylikt) med varierande innehåll, ämneskategorier och skribenter vilket kan möjliggöra en god överblick över vilka områden användandet eller utbredningen av engelska lån är som störst. I jämförelse med exempelvis bloggtext är tidningstext en mer regelstyrd och kontrollerad textkälla som ger en regelbundenhet väl anpassat för ändamålet.

Gratisdagstidningen Metro valdes som material eftersom den håller en folklig ton och vardaglig stilnivå som bedöms ligga närmare talspråket och där förekomsten av engelska lånord antas vara vanligare än i material med mer formell stilnivå. Metro säger sig vara Sveriges största tidning med cirka 1.5 miljoner dagliga läsare. Tidningen grundades 1995 med idén att ge läsarna en lättillgänglig översikt över det senaste dygnets händelser och har med tiden breddat och fördjupat innehållet med ämnen som karriär, utbildning, mode, hälsa, nöje och resor utöver sina ursprungliga kärnvärden. Av tidningens läsare är huvudmålgruppen unga till medelålders storstadsbor som är ”aktiva, urbana och välutbildade”. Metro distribueras i tre editioner: Stockholm/Mälardalen, Göteborg Väst och Malmö Skåne. Editionerna som analyserats är genomgående från Göteborg Väst. Tidningens format består av redaktionella sidor och huvudavdelningarna Nyheter, Nöje, Sport och Plus. Nyhetsblocket som kommer först i tidningen är uppdelat i två delar; först nationella och lokala nyheter och sist utrikesnyheter. Utöver detta finns dagligen en finansrelaterad sida och en till två

---

¹ Den nya betydelsen för detta lånord är dock förmodligen ett svenskt påfund då ordet inte används med denna betydelse på engelska.

sportsidor samt två till fem nöjessidor i huvudtidningen. Plus har olika inriktning varje dag och alternerar mellan avdelningarna Studier, Resor, Skönhet, Stil, Jobb, Teknik, Mode, Motor, Mat och Böcker. Tidningen består dessutom av reklam och annonser samt extrabilagan Weekend som utkommer varje fredag.

Jag har valt att genomgående koncentrera mig på de engelska lånord och uttryck som är så nya i svenskan att de ännu inte upptagits i SAOL. Undersökningsmetoden har därför varit en systematisk genomgång av hela materialet där alla engelska importord som återfinns i textunderlaget har noterats. Första gången ett importord påträffats har det noterats och därefter jämförts med SAOL. Om ordet redan har blivit ett vedertaget svenskt uttryck, alltså upptagits i SAOL, räknas det och alla påföljande fall av samma ord inte in i summan av påträffade engelska lånord. Importorden kategoriserats slutligen efter förekomst i genre och funktion. I undersökningen exkluderar jag alla annonser och övrig reklam, trots att det är på dessa områden de allra flesta engelska orden återfinns. Här handlar det emellertid inte om vardagligt språkbruk med en blandning av svenska och engelska utan oftast om uteslutande engelska, eller tillfälliga lån. Det är tydligt att engelskan i dessa fall har ett högt prestigevärde och tillskrivs förmågan att fånga köparnas uppmärksamhet på ett annat sätt än svenskan. Jag anser därför att reklamspråket utgör en egen genre som inte riktigt kan jämföras med övrigt språkbruk och därmed förtjänar en mer utförlig undersökning som faller utanför denna uppsats omfattning. Jag bortser även från uppenbara egennamn på engelska exempelvis *Iphone*, *Facebook* och *British Medical Journal* (i vissa fall kan det vara problematiskt att avgöra om ett ord hör till denna kategori) . Däremot inkluderar jag tekniska termer, nya uppfinningar och trender vilka kan sägas utgöra en angränsande grupp, men som jag bedömer kan särskiljas från egennamnen, exempelvis *smartphone* och *bluetooth*.

4. Resultat

Resultatet från undersökningen kommer här att visas med en övergripande presentation, följt av exempel från olika ordklasser. Därefter följer exempel på olika slags lån under varsin rubrik; *Direkta lån*, *Tillfälliga lån* samt *Konstruktionslån* och *översättningslån*.

Importord har påträffats i hela undersökningsmaterialet, men utgör, med undantag för annonserna, en mycket liten andel av det totala antalet ord. Det framgår tydligt att användandet är starkt genrebundet då majoriteten av beläggen påträffas i ämneskategorier där det länge har förekommit en hög grad av importord. Användandet verkar även vara kopplat

till stil- och formalitetsnivåer i olika texttyper, då texter av friare karaktär såsom krönikor, intervjuer och recensioner uppvisar ett stort antal importord och tillfälliga lån utan markörer. I nyhetsartiklar, främst de som rör allvarliga ämnen, påträffas endast ett fåtal importord i hela materialet och användandet är då oftast signalerat med markörer som *s.k.*, *citationstecken* eller efterföljande *översättning* till svenska. Användandet förefaller ha flera olika syften, där importorden i många fall verkar utgöra högst medvetna stilgrepp, där skribenten söker uppnå en viss effekt som kan vara exempelvis komisk eller lätt chockerande. I andra fall verkar användandet ske relativt oöverlagt och självklart, där importordet är det som anses passa bäst in, eller är det som skribenten först kommer att tänka på.

Som man kan förvänta sig förekommer en övervägande majoritet av importorden i substantivgruppen, vilken är den mest expansiva ordklassen. Här förekommer både svenska och engelska stavnings- och böjningsmönster och det verkar finnas ett tydligt samband mellan stavning och böjning, där ord som omstavas till svenska i högre grad följer svenska böjningsregler medan ord som används med engelsk stavning i högre utsträckning uppvisar engelska böjningsmönster, framförallt gällande pluralform. Precis som med svenska nyord består den här gruppen även till stor del av sammansättningar, där ett svenskt ord eller redan känt engelskt lånord bildar ett sammansatt ord med ett nytt importord.

Exempel på substantiv

- med svensk stavning: *dejting, lajv, mokumentär*
- med engelsk stavning: *smartphone, bondage, outfit*
- i sammansättningar: *roadtripp, streetdansare, samtidigt-quel, it-sko, statement-byxan, chinstång, bilshowroom, wrestling-gala*

I ordklassen verb anpassas samtliga ord till svenska böjningsregler, även om stavningen förblir oförändrad. Partikelverb uppvisar ofta en blandning mellan svenska och engelska, som i exemplet *signa upp*.

Exempel på verb

- med svensk stavning: *trejda, svitcha*
- med engelsk stavning: *trasha, peela, outa, connecta, multitaska, streama*

Bland adjektiven förekommer både ord med originalstavning, som används i oförändrad form, och omstavade ord som anpassas enligt svenska böjningsmönster. I vissa fall förekommer även parallella varianter av samma ord.

Exempel på adjektiv

- med svensk stavning: *hunkiga, katchig*
- med engelsk stavning: *sleazy, tacky, kickass, fancy, uptight*
- parallella varianter: *frissig/frizzig, preppy/preppig, oversized/oversizad*

4.1 Direkta lån

Tabellen visar fördelningen av engelska importord över olika genrer i undersökningsmaterialet, där de olika ämneskategorierna kallas Mode och Skönhet, Musik och Nöje, Film och TV, Sport och Fritid, Mat och Hälsa, Teknik och Motor och slutligen Resor och Övrigt. I tabellen presenteras importord som förekommer utan markörer och två gånger eller fler i materialet, för att fokus ska ligga på vanligast förekommande importord mer än tillfälliga lån. Exempel på ord som förekommer endast en gång och de ord och uttryck som förekommer med markörer av olika slag presenteras nedan under rubriken ”Tillfälliga lån”. Orden presenteras i fallande ordning efter antal påträffade fall och summan av förekomsterna presenteras inom parentes efter orden. Tillfällen då orden förekommer med olika ändelser markeras inte i tabellen, utan orden presenteras i sin vanligast förekommande form, vilket gör att den totala summan även kan bestå av varianter som grundform, bestämd form och pluralform.

Tabell 1:
Förekomst och fördelning av engelska importord över olika genrer i undersökningsmaterialet:

Mode/ Skönhet	Musik/ Nöje	Film/ TV	Sport/ Fritid	Mat/ Hälsa	Teknik/ Motor	Resor/ Övrigt
Outfit (28)	R'n'b (10)	Reality (404)	Scrapbook (8)	Fairtrade (9)	Wifi (11)	Hipster (17)
It- (prefix) (14)	Electro (6)	Realityserie (10)	Crossfit (5)	Rawfood (9)	Smartphone (6)	Streetsmart (9)
Fashion (9)	Singer-songwriter (6)	High school (4)	Kettlebell (5)	Texmex (7)	Segway (3)	Dejting (8)
Fashionista (7)	Dubstep (4)	Prequel (3)	Dream-team (4)	Boost (5)	Skylift (5)	Death road (3)
Primer (8)	Quiz (4)	Same time-quel (3)	Highlining (4)	Cupcake (5)	Likes (4)	Goth (3)
Makeover (7)	Cosplay (3)	Sequel (3)	Kitesurfing (4)	Caviar (4)	Streama (4)	Popup (3)
Boxig (4)	Maid (3)	Twist (ny betydelse) (3)	Dancehall (3)	Nuggets (3)	Bluetooth(3)	Babybox (2)

Mode/ Skönhet	Musik/ Nöje	Film/ TV	Sport/ Fritid	Mat/ Hälsa	Teknik/ Motor	Resor/ Övrigt
Less is more (4)	Synth (3)	Bloopers (2)	Grand slam (3)	Shots (3)	Botnets (3)	Babyshower (2)
More is more (4)	Barhopping (2)	Body double (2)	Play (3)	Smoothie (3)	Add-tips (2)	Bike-in (2)
Biker (3)	Dance (2)	Cameo (2)	Stretdance (3)	Afternoon tea (2)	Autocorrect (2)	Bonanza (2)
Bling (3)	Mixtape (2)	Feelgood (2)	Advanced (2)	Bag-in-box (2)	Bots (2)	Cover (ny betydelse) (2)
Dressad (3)	Dragqueen (3)	Girl-next-door (2)	Allstar (2)	Bitters (2)	Comment (2)	Curla (ny betydelse) (2)
Highlighter (3)	Emo (2)	Infomercial (2)	Beginner (2)	Coleslaw (2)	Deeptech (2)	Extravaganza (2)
Foundation (3)	Fanfiction (2)	Motion-capture (2)	Bicepcurls (2)	Comfortfood (2)	Feed (2)	Hbtq (2)
Frissig (3)	Greatest hits (2)	Oneliners (2)	Bootcamp (2)	Diners (2)	Fixed-gear (2)	Knitting graffiti (2)
Oversized (3)	Groove (2)	Remake (2)	Burpees (2)	Fireball (2)	Hacka (ny betydelse) (2)	Merc (2)
Print (3)	Old-school (2)	Second base (2)	Cross country (2)	Foodtrucks (2)	Hashtag (2)	Nanny (2)
Trucker (3)	Poetryslam (2)	Stopmotion (2)	Intermediate (2)	Old fashioned (2)	Hub (2)	Penthouse (2)
Vintage (3)	Postpunk (2)	Stunts (2)	Line-up (2)	Raw (2)	Memes (2)	Personal shopper (2)
Boho-chic (2)	Powerballad (2)	Type-castad (2)	Mits (2)	Sideorders (2)	No hands (2)	Pitcha (2)
Burgundy (2)	Repeat (2)	Video-on-demand (2)	Mixed martial arts (2)	Smartwater (2)	Retweetats (2)	Ragdoll (2)
Clutch (2)	Romance (2)		Paralympics (2)	Steakhouse (2)	Share (2)	Redesign (2)
Exfoliering (2)	Stand-up (2)		Powerwalks (2)	Sticks (2)	Streetview (2)	Shopoholics (2)
Grooming (2)	Triphop (2)		Rollerderby (2)	Take-out (2)	Surf (2)	Stoner (2)
-ish (suffix) (2)			Skate (2)		Webbcam (2)	
Missmatcha (2)			Target player (2)		Webbshop (2)	
Pimpa (2)			Track record (2)		Webmaster (2)	
Preppy (2)						

Remover (2)						
Size zero (2)						
Sporta (ny betydelse) (2)						
Statement – (prefix) (2)						

Spridningen av olika importord är relativt jämnt fördelad över de olika ämneskategorierna, men hur många gånger orden förekommer skiljer sig åt ganska markant. Det allra vanligast förekommande ordet är *reality*, där den stora mängden kan förklaras med att detta är en ny genre, eller en nylansering av genren som tidigare kallades dokusåpa, som förekommer mycket ofta i TV-tablå. Äldre genrer på engelska inom TV, film och litteratur har oftast redan införlivats i svenskan, exempelvis *thriller*, *action* och *fantasy*, medan nyare påfund kan anses behöva förklaras närmare, som exemplen *reality*, *chicklit*, *romance*, *fanfiction* och *swedish crime* som återfinns i undersökningsmaterialet. På andra plats kommer *outfit* som är ett vanligt ord på mode-sidorna. Mode och skönhet är också den ämneskategori där flest importord förekommer flest antal gånger. Här hittar vi även det välanvända prefixet *it-* som ingår i sammansättningar med flera olika ord, exempelvis *-sko*, *-girl* och *-bag* och som används för att markera något som är väldigt inne för tillfället. Till gruppen prefix har jag även klassat ordet *statement-* som här enbart används som förstärkningsord med ungefärliga betydelsen extra uppseendeväckande och inte i originalbetydelsen *påstående*. I denna kategori hittar vi även ett exempel på suffix, *-ish*, som används som motsats till förstärkningsord, när man vill markera att något är lite obestämt eller antyda att företeelsen inte riktigt passar in i betydelsen av det valda ordet.

På plats nummer tre hittar vi *hipster*, ett epitet som kan klassas som ett typiskt trendord då undersökningen utfördes. Pågående trender utgör en ganska stor andel av importorden som förekommer i materialet. Några prov på detta hittar vi i kategorin Mat och hälsa, där exemplet *fairtrade* är representativt för hållbarhets- och rättvisetrenden och *rawfood* för hälsotrenden. I samma kategori utgör *cupcake* ännu ett exempel på en nylansering, denna gång är det det äldre lånordet *muffins* som har blivit moderniserat. Inom kategorierna Teknik och motor, Musik och Nöje och Sport och fritid är det tydligt att många importord tillkommer under kort tid då ny teknik, musikstilar, träningsformer och dylikt kräver nya termer. Att döma av hur många termer inom dessa kategorier som redan finns i SAOL verkar det gå ganska snabbt och vara till synes relativt oproblematiskt att införliva dylika lånord i svenskan. Hos vissa ord som funnits i språket en längre tid märks en betydelseförskjutning. I vissa fall har en helt ny

betydelse tillkommit eller kanske till och med ersatt den äldre etablerade varianten. Exempel på ord med ny betydelse i materialet är *sporta*, som här betyder ha på sig, *hacka*, som betyder göra dataintrång, *cover*, som avser ett omslag eller ytskikt, *curla*, i betydelsen skämma bort och *twist*, som betyder oväntad vändning. I vissa fall förekommer två varianter av ett ord, där både en svensk och en engelsk form används parallellt och tycks vara likvärdiga, som i exemplen *concealer/ täckstift* och *bronzer/brunpuder*, men en viss nyansskillnad kan skilja varianterna åt. Anmärkningsvärt är även att flera sedan länge etablerade och omstavnade lånord nu istället stavas på engelska, som vi kan se på exemplen *synth* och *caviar*, där det är oklart om det rör sig om en förvirring av vedertagen stavningsnorm eller ett medvetet stilgrepp.

4.2 Tillfälliga lån

Till denna kategori klassar jag majoriteten av fasta och idiomatiska uttryck samt lånord som oftast signaleras med olika markörer i texterna. Tillfälliga lån är mycket vanligt förekommande i friare texttyper exempelvis krönikor och recensioner. Här rör det sig ofta om hela fraser och uttryck utan markörer och i många fall krävs någon sorts referens, exempelvis från musik- eller filmvärlden, för att förstå vad som åsyftas. I nyhetsartiklarna och andra mer regelstyrda texttyper är majoriteten av importorden istället citatord, föregångna eller åtföljda av markörer som *så kallad (s.k.)*, *citationstecken* och i vissa fall även en påföljande *översättning* till svenska. Den vanligaste markören för ett tillfälligt lån i materialet är *citationstecken*. Yrkesjargong och nya tekniska uttryck anses tydligen i de allra flesta fall kräva någon sorts förklaring och förekommer därför oftast med markörer eller efterföljande översättning. Detta gäller även engelska förkortningar, även om dessa oftast inte översätts till svenska utan endast skrivs ut i sin helhet som förklaring.

Exempel på tillfälliga lån utan markörer

- *go all in, that's it folks, it's all the same, can't touch this, too bad, what's the big deal?, a match made in heaven, on speaking terms, fall head over heels, no personal questions, I looove it there, embrace it, all over again, you name it, close enough, back to basic, well, here we go, I treasure this sweet memory, it's the shit, please, sorry dude, I see you, party pooper, gated community, employer branding, whistleblower, win-win-situation, citizen summits, second amendment, field sales, creative director, art directorn, sciencepark, it gets better, score!, what?, yes!, please, sooo very, ... and counting*

Exempel på tillfälliga lån med markörer

- med citationstecken: "*chick-lit*", "*singelplayer*", "*the dangerous six*", "*foodies*", "*drama queen*", "*en believer*", "*one night stand*", "*tractor pulling*", "*all-stars*"-*style*, "*the Maiden touch*", "*visible learning*", "*swingstate*", "*big brother*", "*crowdfunding*", "*safe*", "*the swinging sixties*", "*misfits*", "*cougars*", "*webisodes*", "*likesen*", "*safety alert*", "*the new British invasion*", "*information wants to be free*", "*the tragedy of the commons*"
- med så kallad: s.k. *leads*, s.k. *Swedish crime*, s.k. *dance chart*, s.k. *e-learning platform*, s.k. *bodyweight-träning*, s.k. *autodrops*, s.k. *young professionals*, s.k. *swingstater*, s.k. *waterboarding*, s.k. *banksmen*, s.k. *cacaonibs*
- med efterföljande översättning: *striped marlin-spjutfisk*, *cold case-fall*, *longtail-båt*

Exempel på förkortningar

- med förklaring (de två sista med dubbla markörer): *BASE –Buildings, Antennas, Spans, BFF –Best Friends Forever, P.A.Q.U –(Passive Aggressive Queen of the Universe)*, s.k. *ddosattack (distributed denial of service)* s.k. *superpacs (super political action committees)*
- utan förklaring: *OMFG, HR, VIP*

4.3 Konstruktionslån och översättningslån

Jag har i undersökningen inte koncentrerat mig på lånekategorierna konstruktionslån och översättningslån, då båda dessa sorters lån kräver en textanalys av ett annat slag, men vissa företeelser ur ovanstående kategorier har ändå noterats i undersökningsmaterialet och är därför värda att nämnas.

Den sorts konstruktionslån som presenteras här förekommer endast i underkategorin böjningslån och de böjningslån som påträffas är uteslutande pluralböjning av substantiv med ändelsen *-s*. Denna typ av pluralböjning förekommer vanligen när ett importord används med oförändrad stavning som i exemplen *hashtag-hashtags*, *outfit-outfits*, *play-plays*, *print-prints*, *shot-shots*, *smartphone-smartphones* och *smoothie-smoothies*. I vissa fall där orden endast omstavas med en dubbeltecknad konsonant varierar däremot böjningsmönstren något. Exempelvis anpassas orden *hub-hubbar* och *webbshop-webbshopar* till svenska böjningsregler, medan likvärdiga *webbcam-webbcams* böjs med engelsk *-s* plural.

Ett fåtal översättningslån har noterats och dessa exempel förekommer i båda underkategorierna egentliga översättningslån och betydelselån. Till exemplen på direktöversatta engelska ord, fraser och idiom räknas *primatexkrement* (som antagligen är en humoristisk blinkning till uttrycket *apeshit*), *han är klass* och *kolla på målarfärg som torkar*. Som exempel på nya sammansättningar av välkända svenska ord återfinns orden *muskelbil* och *ögonöppnare* medan uttrycken *tänka utanför boxen* och *hamna i en zon* kan räknas som betydelselån där engelskans metaforiska betydelse har övertagits.

5. Diskussion

Av resultatet framgår att användningen av engelska importord samt tillfälliga lån av exempelvis idiomatiska uttryck är vanligt förekommande i undersökningsmaterialet. Som man kan förvänta sig verkar det ha skett en ökning i antalet lånord i jämförelse med de resultat som presenterats i tidigare undersökningar (Chrystal, 1988, Ljung 1988, Josephson, 2004), men det övergripande intrycket är fortfarande att de nya lånorden utgör en mycket liten del av det totala antalet ord i materialet. En möjlig skillnad från tidigare undersökningar är en till synes stigande tendens att använda fler tillfälliga lån för att få till önskat uttryck och att blanda språken djärvare. Detta skulle kunna tyda på en förändrad attityd gentemot lånorden, där en större språklig blandning, som inte motiveras av brist på svenska motsvarigheter, lättare tolereras. Det är inte längre särskilt vanligt att se markörer som *s.k.* framför lånen eller översättningar av de engelska uttrycken till svenska i direkt anslutning till importorden. Detta kan tyda på att skribenterna förutsätter att mottagarna är så välbekanta med engelskan att de flesta lån inte behöver markeras och att de är bekväma med blandningen och finner den här sortens språkbruk acceptabel. Precis som SAOL beskriver verkar våra ökande språkkunskaper ha fört med sig en ökad acceptans för engelska lånord i oförändrad form. Ljung menar att graden av anpassning efter svenskans stavnings- och böjningsmönster kan visa hur länge lånorden har funnits i språket (1988:17). I detta material märks dock en omvänd tendens, där sedan länge etablerade lånord återgår till ursprungstavningen och därmed även kan antas följa engelska böjningsmönster (jmf. Mickwitz 2010:190). Det engelska konstruktionslån som iakttagits i undersökningen är pluralböjning med *-s*, som tillämpas på samtliga nya lånord i substantivklassen som inte omstavas till svenska.

På många sätt stämmer resultatet med de slutsatser Jämtelid noterade i sin undersökning 1996, då en stor del av lånorden används för att beskriva importerade trender, sätta personlig prägel på texten och anses vara uttrycksfulla och ha hög status och prestigevärde (1996:28).

Dock verkar motsatsen gälla i fråga om allvarligare ämnen och mer regelbundna texttyper och man kan därför dra slutsatsen att engelskan inom vissa områden förknippas med hög prestige (även om området ligger utanför denna undersökning är reklamspråket ett givet exempel), medan det i andra fall snarare medför låg status att blanda in engelska ord i en för övrigt svensk kontext. När det anses vara acceptabelt och korrekt att använda engelska importord och när språkbruket bör hållas till den vedertagna normen verkar styras både av innehåll i texten och stilnivån eller graden av formalitet på texttypen. De två texttyperna som skiljer sig mest åt i detta avseende är nyhetsartiklar med allvarligt innehåll, där nästan inga importord förekommer i materialet och krönikor, där både importord och tillfälliga idiomatiska lån är vanligast förekommande. Det sistnämnda formatet ligger förmodligen närmare talspråket, där språkliga novationer märks först, än någon annan här iakttagen textform, vilket kan vara en förklaring till detta resultat. Det är svårt att avgöra om några sociokulturella faktorer spelar in i användandet av importord i materialet, då skribenterna är av varierande kön, ålder och social bakgrund och användandet är relativt jämnt fördelat över de olika textförfattarna. Likaså måste den tänkta publiken anses vara så bred att det inte är så troligt att användandet av importord anpassas efter speciella mottagare.

Användningen skiljer sig mellan olika texttyper både i förhållande till mängden importord och hur dessa används. I vissa fall förefaller användandet vara högst medvetna stilgrepp som tillför texten en viss önskad färgning eller förstärker och understryker budskapet på ett annat sätt än om endast svenska hade använts. I andra fall verkar det vara en fråga om pragmatik, där den svenska motsvarigheten kanhända anses vara allför otymplig eller att det engelska begreppet tycks beskriva den betydelse man vill få fram på ett mer exakt sätt (jmf. Nyström Höög, 2005:86). Ännu en möjlighet är att valet är relativt oöverlagt och det engelska uttrycket helt enkelt är det första skribenten kommer att tänka på och därför väljer att använda det. Även inom olika ämneskategorier märks en starkt skiftande användning av importorden, där flest lån förekommer i de kategorier som uppmärksammats i tidigare undersökningar (musik och underhållning, Tv och film, teknik, sport, mode och skönhet). Vissa lån förefaller vara högst tillfälliga medan andra kan tänkas peka på nya tendenser och intryck som påverkar språket på ett djupare plan. I de kända kategorierna förekommer mycket novationer, men dessa verkar samtidigt leta sig in i språket snabbt och utan större motstånd, då de fyller ett behov som uppstår eftersom motsvarande termer för dessa företeelser inte finns på svenska. I och med att nya tekniska framsteg och trender uppstår och skiftar i ständigt ökande takt verkar försöken, och möjligen känslan av nödvändighet i att skapa svenska motsvarigheter, ha avtagit. Oftast assimileras de nya lånen inte heller längre efter svenska stavnings- och

böjningsmönster. Även i de flesta fall då en svensk motsvarighet finns, vilken SAOL då rekommenderar, verkar språkbrukarna föredra det engelska uttrycket. Alla tecken pekar mot att det är de ämneskategorier där de engelska lånorden dominerar som också kan tänkas löpa störst risk att utsättas för domändeförluster efter påverkan av engelskan, även om det undersökta materialet är för litet för att göra en pålitlig bedömning i detta avseende.

I inledningen till denna uppsats spekulerar jag om svenskan börjar närma sig ett slags blandspråk - svengelska - efter det allt mer ökade inflytandet av engelskan. I flera fall i materialet förmedlas känslan av att det är just dit vi är på väg, då de tillälliga lånen används mycket ofta och till synes relativt urskiljningslöst och därmed bidrar till att sudda ut gränserna mellan språken. Många av texttyperna där endast ett fåtal nya lånord förekommer fungerar dock som motpoler till detta och gör att det övergripande intrycket blir att svenskan trots allt står pall mot engelskans inflytande och än så länge har en oförändrad ställning som levande och samhällsbärande språk.

6. Sammanfattning

Syftet med denna studie har varit att kartlägga och förklara förekomsten av engelska importord i vardagligt svenskt språkbruk. Ett undersökningsmaterial bestående av tidningstext från gratistidningen Metro användes som underlag, där de många olika texttyperna, stilnivåerna, ämneskategorierna och skribenterna utgjorde ett varierande urval som kan anses vara representativt för det språkbruk som ämnades undersökas. Forskningsfrågorna, som var hur många nyare engelska lånord som återfinns i texterna, vad för slags ord som dominerar materialet och inom vilka domäner som den största andelen lånord återfinns, samt hur lånorden anpassas till, eller särskiljer sig från, svenska stavnings- och böjningsmönster och vad de nya lånorden har för funktion, har besvarats genom en presentation av de engelska lånord som dominerar materialet, där de olika ordklasserna och ämneskategorierna där lånorden förekommer har specificerats och de olika markörerna som signalerar användningen av tillfälliga lån har exemplifierats. Därefter har det diskuterats hur de främmande elementen inordnar sig efter svenskans stavnings- och böjningsmönster och vad de fyller för funktion.

Resultatet visar att de nya importorden mycket sällan anpassas ortografiskt efter svenska mönster utan behåller sin originalstavning och oftast även följer engelska böjningsmönster som pluralböjning med *-s*. Det generella intrycket är att användningen av importord har ökat något i jämförelse med tidigare undersökningar, vilket inte är förvånande när man ser till skillnaderna i tid mellan de olika undersökningarna och den eskalering i språkimport som den

ökande internationaliseringen innebär. När det gäller i vilka ämneskategorier lånorden är vanligast förekommande stämmer resultatet väl överens med tidigare undersökningar då det är i kategorierna Mode och skönhet, Musik och nöje, Film och TV, Sport och fritid samt Teknik och motor som lånorden dominerar i undersökningsmaterialet. Däremot märks en skillnad i attityder till importord, där dagens språkbrukare verkar ha blivit mer positiva till lånord och acceptering av en större språklig blandning, där importord och tillfälliga lån inte alltid behöver markeras tills de har blivit mer etablerade i språket och övergår till att vara främmandeord.

I tidigare undersökningar understryks engelskans höga status och prestigevärde, men i detta material verkar det inte alltid vara så självklart. Attityden till lånord verkar vara starkt kopplat till texttyp, där friare texttyper som krönikor har en väldigt hög andel lånord och omarkerade tillfälliga lån medan mer regelstyrda textgenrer som nyhetsartiklar knappt har några nyare lånord alls och nästan alltid markerar de främmande element som förekommer. Det verkar alltså som att engelskans höga prestige är begränsad till friare texttyper, medan det kanske snarare förknippas med låg prestige att blanda in engelska i de mer regelstyrda texttyperna. Skillnaderna i användandet antas bero både på stilnivå, där en stor mängd engelska lån kan ge ett mer vardagligt intryck som inte anses passande för en texttyp med hög formalitetsnivå, och på innehållet i texterna då engelskan ofta används för att uppnå en komisk effekt som inte lämpar sig för allvarligare ämnen.

Förslag till vidare forskning:

*Låneformen konstruktionslån föll till största delen utanför denna studies omfång, men skulle säkerligen passa som fokus för en annan undersökning. Både syntaxlån och ordbildningslån som exempelvis påverkar användandet av possessiva pronomen eller särskrivning av sammansatta ord vore intressant att titta närmare på.

*Annonser och reklamspråk valdes bort från denna undersökning då de bedömdes bestå av lån av ett annat slag, nästan uteslutande engelska snarare än engelska lån i en för övrigt svensk kontext. Detta speciella språkfenomen, med särskild fokus på engelskans uppfattade prestige och annonsvärde, förtjänar en närmare analys.

*En jämförande analys över importorden i olika likvärdiga material, exempelvis andra tidningar, skulle vara en intressant uppföljning på denna uppsats, för att se om och, i så fall, på vilka sätt resultaten skiljer sig åt. Jämförelser av tidningar med olika formalitetsnivåer och tilltänkt publik skulle kunna ge en tydligare bild av förekomsten av lånord och göra det möjligt att dra slutsatser om sociokulturella faktorer påverkar användningen och funktionen av lånord och vilka attityder som styr detta språkbruk.

7. Litteratur

- Börestam, Ulla & Huss, Leena 2001. *Språkliga möten –Tvåspråkighet och kontaktlingvistik*. Lund: Studentlitteratur.
- Chrystal, Judith-Ann 1988. *Engelskan i svensk dagspress*. (Skrifter utgivna av Svenska språknämnden 74.) Stockholm: Esselte förlag.
- Edlund, Lars-Erik & Hene, Birgitta 1992. *Lånord i svenskan – Om språkförändringar i tid och rum*. Stockholm: Norstedts.
- Josephson, Olle 2004. Inledning. I: Olle Josephson (red.). *Engelskan i Sverige – Språkval i utbildning, arbete och kulturliv*, s. 7-24. (Småskrift utgiven av svenska språknämnden.) Stockholm: Norstedts Ordbok.
- Jämtelid, Kristina 1996. *Engelska lånord förr och nu. En jämförande studie av tidningsartiklar från 1965 och 1995*. (TEFA nr 15.) Forskningsgruppen för text- och fackspråksstudier, Uppsala universitet.
- Ljung, Magnus 1985. *Lam anka-ett måste? En undersökning av engelskan i svenskan, dess mottagande och spridning*. Stockholm: University of Stockholm.
- Ljung, Magnus 1988. *Skinheads, hackers & lama ancor – Engelskan i 80-talets svenska*. Stockholm: Bokförlaget Trevi.
- Ljung, Magnus 1992. *Social Determinants of the Use of English i Sweden*. Stockholm: University of Stockholm.
- Mickwitz, Åsa 2010. *Anpassning i språkkontakt – Morfologisk och ortografisk anpassning av engelska lånord i svenskan*. Helsingfors: Universitetstryckeriet.
- Nyström Höög, Catharina 2005. *Teamwork? Man kan lika gärna samarbeta – Svenska åsikter om importord*. Oslo: Novus.
- SAOL 13 = Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. Trettonde upplagan. 2006. Stockholm: Svenska Akademin & Norstedts Ordbok.
- Stålhammar, Mall 2003. *Engelskan i svenskan -2. Engelska lånord under 1900-talet*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet.
- Stålhammar, Mall 2010. *Engelskan i svenskan – Åttahundra år av lånade ord och språkliga influenser*. Stockholm: Norstedts.

Internetkällor

- Metro fakta. <http://metrobusiness.se/om-metro/tidningen/> hämtad 20130111.
- SAOL på nätet. <http://www.svenskaakademien.se>, hämtad 20130111.